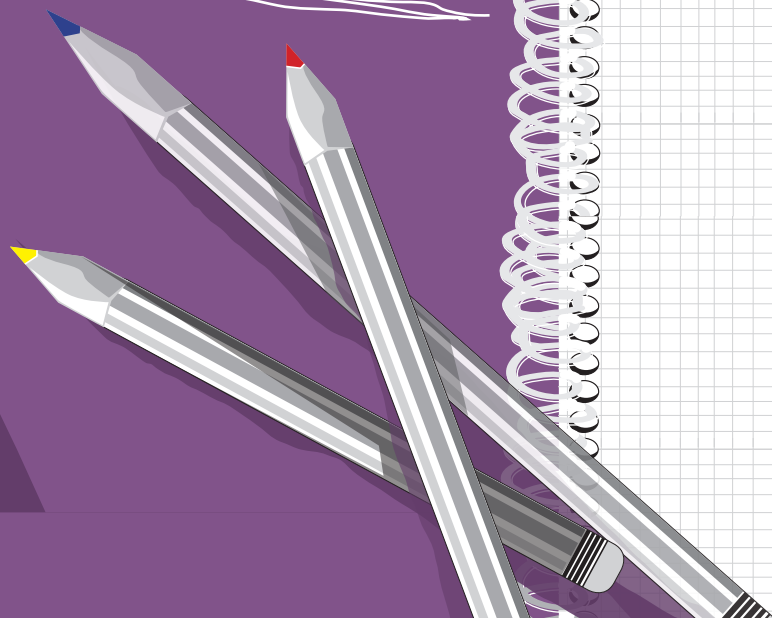

lan-koaderno

Erakunde Autonomiadarina
EUSKO JAURLARITZA

Organismo Autónomo
GOBIERNO VASCO

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea azterketapean...

Berdintasun Politiken
Lorpenak eta Erronkak
Emakumeen eta Gizonen
Berdintasunerako euskal Legeari
buruzko ebaluazioaren emaitzak.

Vitoria-Gasteizen, Eusko Jaurlaritzaren
egoitzaren Euskaldun Berria Aretoan |
2017ko uztailaren 5ean

Eguna eta ordua

2017ko uztailaren 5ean, 9:00etan.

Informazioa

945 016 734

2005etik geroztik Berdintasun Lege bat desde 2005 una Ley de Igualdad

programa

- 09:00 **Dokumentazio ematea | Aurkezten du : Pilar Kaltzada**
- 09:15 **Aurkezpena: “Aurrerapenak, erronkak eta konpromisoak emakumeen eta gizonen berdintasunerako”**
- Iñigo Urkullu Renteria** | Eusko Jaurlaritzaren Lehendakaria
Izaskun Landaia Larizgoitia | Emakunde-Emakumearen Euskal Erakundeko zuzendaria
- 09:45 **“Berdintasun legearen ebaluazio parte-hartzailea”**
Igor Ahedo Gurrutxaga - Euskal Herriko Unibertsitatea
- 10:30 **Atsedena**
- 11:00 **Mahai ingurua: “Berdintasun legearen ebaluazioaren, emaitza nagusiak”**
“Berdintasunerako legearen ezarpena 2010-2015”
Helena Ortiz de Lejarazu | Red Kuorum
- “Generoak arauetan duen eragina ebaluatzeko prozesuak”**
Eva Alfama Guillén | ALIA Erakundea
- “Berdintasun-klausulen aplikazioa kontratueta eta dirulaguntzetan”**
Lourdes García del Olmo | Enred Aholkularitza
- 12:30 **Solasaldia**
- 13:30 **Amaiera**

koadernoaren aurkibidea

Esker onak

1.- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea	5
2.- Legea azterketapean: Legearen ebaluazioaren 10 urteak	9
3.- Ebaluazioetan lortutako emaitzak	12
4.- Ondorio gisa	38

Esker onak

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen ebaluazioa ahalbidetu duten pertsona guztien parte-hartzea eskertzea eta balioan jartzea gustatuko litzaidake. Ebaluazioaren balioa, emaitzetan ez ezik, baita prozesuan beran datza ere.

Ebaluazio hori, Euskadiko Demokraziari eta Herritarren Parte-hartzeari buruzko Liburu Zuriaren arabera egin da. Arlo publikoa arlo kolektibotik eraikitzea planteatzen du liburu horrek, administrazioen eta herritarren arteko lankidetzan oinarritutako kultura parte-hartzailea sustatuz.

Zentzu horretan, Koaderno honen edukiak aurkeztu aurretik, ebaluazioa ahalbidetu duen prozesu parte-hartzailea azpimarratu nahi dut, non Legearen ezarpenaren arduradunak diren administrazio publikoetako langileek eta legearen ondorioak jasaten dituzten pertsonak, gizataldeek eta erakunde publiko zein pribatuek parte hartu baitute.

- **Elkarlana** ondorengo erakundeei eskertzea: Aholku Batzordea; Herritarrak Hartzeko eta Administrazioa Berritzeko eta Hobetzeko Zuzendaritza; Innobasque-Berrikuntzaren Euskal Agentzia; Irekia, komunikazio eta parte-hartzeko bide gisa; Prospekzio Soziologikoen Kabinetea.
- **Ebaluazioa egin duten erakundeei:** Parte Hartuz (UPV-EHU), Kuorum Sarea, ALIA-Ikerkuntzarako eta Ekintzarako Elkartea, eta Enred Aholkularitza, S.L.
- Eta, jakina, **kontsultatutako eragileei:** Administrazio publikoetako eta unibertsitateko langile politiko eta teknikoak; Alderdi politikoetako eta sindikatueta ordezkariek; Emakumeen eta feministen elkarteak; berdintasunaren alde diharduten elkarteak gizentasunen, migrazioaren, gizarte esku-hartzearen, eta abarren ikuspegitik; Hezkuntza, komunikabide eta enpresa eremuetako profesionalak.

1.- Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea¹

Helburua

Legeak ondoko xedea du:

Legea 4/2005

emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan herri-aginteen jarduna zuzendu behar duten printzipio orokorrak **ezartzea**, bai eta

zenbait neurri **arautzea** ere bizitzaren arlo guztietan emakumeek eta gizonek aukera eta tratu berdinak izan ditzaten sustatzeko eta bermatzeko eta, bereziki, emakumeen autonomia bultzatzeko eta emakumeek gizartean, ekonomian zein politikan duten posizioa sendotzeko.

Horrek guztiak azken finean bilatzen duena da **berdintasunezko gizartea lortzea**, non pertsona oro libre izango den bere gaitasun pertsonalak garatu eta erabakiak hartzeko, hala eremu publikoan nola pribatuan, ohiko rolek sexuaren arabera ezartzen dituzten mugak izan gabe; gizarte bat non berdin aintzat hartu, baloratu eta bultzatuko diren emakumeek eta gizonek dituzten portaera, jomuga eta beharrianak.

1. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea

> Helburua

- > Legea gidatzen duten printzipioak
- > Lege aitzindaria
- > Adostutako Legea...
- > Eta aintzat hartutako Legea...

1. Legearen testua eskura dezakezu ondorengo estekaren bitartez: <https://www.euskadi.eus/bopv2/datos/2005/03/0500982a.pdf>. EHAA - 2005eko martxoaren 2a, asteazkena

Legea gidatzen duten printzipioak

Ondokoak dira emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan euskal herri-aginteen jarduketa gidatu eta bideratuko duten printzipio orokorrak:

indarrean dauden printzipioak

Tratu berdina

Aukera-berdintasuna

Dibertsitatea eta ezberdintasuna errespetatzea

Genero-ikuspegiaren integrazioa

Ekintza positiboa

Sexuaren araberako rolak eta estereotipoak desagerraraztea

Ordezkaritza orekatua

Koordinazioa eta lankidetzat

1. Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legea

- > helburua
- > Legea gidatzen duten printzipioak
- > Lege aitzindaria
- > Adostutako Legea...
- > Eta aintzat hartutako Legea...

Lege aitzindaria...

4/2005 Euskal Legea aitzindaria eta erreferentea izan da espainiar estatuko beste hainbat legetarako.

Autonomia Erkidegoa edo Lurraldea	Berdintasunerako eta diskriminazioaren aurkako gaien sortutako Legearen edo Legeen izenburuak	Onartze-urtea
Nafarroa	Azaroaren 28ko 33/2002 Foru Legea, Emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasuna sustatzekoa	2002
Gaztela eta Leon	Martxoaren 3ko 1/2003 Legea, Gaztela eta Leonen emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasunaren ingurukoa Urriaren 22ko 7/2007 Legea (Gaztela eta Leonen emakumeen eta gizonen arteko aukera-berdintasunaren inguruko martxoaren 3ko 1/2003 Legea aldatzen duena) Maiatzaren 15eko 2/2013 Legea, Desgaitasuna duten pertsonen aukera-berdintasunaren ingurukoa	2003
Valentziako Erkidegoa	Llei 9/2003, de 2 d'abril, de la Generalitat, Per a la igualtat entre dones i homes	2003
Galizia	Uztailaren 16ko 7/2004 Legea, Galiziakoa, Emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa Martxoaren 28ko 2/2007 Legea, Galiziako emakumeen laneko berdintasunerakoa Apirilaren 14ko 2/2014 Legea, Galiziako lesbianen, gayen, transexualen, bisexualen eta intersexualen tratuberdintasunaren aldekoa eta haien diskriminazioaren aurkakoa	2004
Euskadi	Otsailaren 18ko 4/2005 Legea, Emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa (Euskadi)	2005
Balear Uharteak	12/2006 Legea, irailaren 20koa, Emakumeen buruzkoa.	2006
Espainiako Estatuak	3/2007 Lege Organikoa, martxoaren 22koa, Emakumeen eta Gizonen artean Benetako Berdintasuna lortzekoa	2007
Murtzia	Apirilaren 4ko 7/2007 Legea, Emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa eta genero-indarkeriaren aurka babesa ematekoa, Murtziako Eskualdean	2007
Andaluzia	Azaroaren 26ko 12/2007 Legea, Andaluzian generoberdintasuna bultzatzekoa	2007
Gaztela-Mantxa	12/2010 Legea, azaroaren 18koa, Gaztela-Mantxakoa, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa.	2010
Kanariak	Otsailaren 26ko 1/2010 Legea, Kanarietako, emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa	2010
Extremadura	Martxoaren 23ko 8/2011 Legea, Emakumeen eta gizonen berdintasunerakoa eta genero-indarkeriaren aurkakoa, Extremaduran	2011
Katalunia	Uztailaren 21eko 17/2015 Legea, Emakumezkoen eta gizonezkoen arteko benetako berdintasunari buruzkoa	2015

1. La ley para la igualdad de mujeres y hombres
 - > helburua
 - > Legea gidatzen duten printzipioak
 - > Lege aitzindaria...
 - > Adostutako Legea...
 - > Eta aintzat hartutako Legea...

Adostutako Legea...

Baita haren kontzeptualizazioan ere, ahalik eta sentsibiltate eta ikuspuntu askotarikoen kopuru handiena biltzeko garrantzia gogoan izan zuen Berdintasunerako Euskal Legeak. Izan ere, gizarte- eta politika-sektore ezberdinen babes zabala eduki zuen haren onespenean.

Adostasun zabal hori ez zen kasualitatezkoa izan, baizik eta 3 urtetan zehar luzatutako legearen lantze-prozesuan zehar egindako hausnarketa, eztabaida, kontsulta eta negoziazio lanaren ondorioa. Eusko Jaurlaritzako departamendu guztiek, gainerako euskal administrazio publikoek, gai horretan adituak diren pertsonek eta gizarte- zein politika-gizatalde eta antolakundeek hartu zuten parte lan-prozesu horretan, non emakumeen elkarteek lehentasunezko tokia bete baitzuten, hala behar zuen-eta.

Eta aintzat hartutako Legea...

- **Nazio Batuen** 2015 lehenengo saria Emakunderi, Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Euskal Legea ezartzean erakutsi duen bikaintasunagatik.

PRAKTIKA ONAK:

- Generoaren arabera eragina aurretiaz ebaluatzea EAEn, **Generoaren Berdintasunerako Europar Institutuak (EIGE)** praktika ontzat aitortu duena.
- Euskal administrazio publikoek sustatutako kontratazioetan berdintasuna ezartzeko prozesua, **Garapenerako Banku Inter-amerikarrak (BID)** Europa osoko praktika ontzat aukeratu duena.

1. La ley para la igualdad de mujeres y hombres
 - > helburua
 - > Legea gidatzen duten printzipioak
 - > Lege aitzindaria
 - > Adostutako Legea...
 - > Eta aintzat hartutako Legea...

2.- Legea azterketapean: Legearen ebaluazioaren 10 urteak

Emakumeen eta Gizonen Berdintasunerako Legearen 4 ebaluazio barnean hartzen dituen proiektua garatu da 2015 eta 2016an zehar, Erakundearteko Batzordeak aho batez onetsi duena.

4 ebaluazio egin dira:

2 Ebaluazio Generikoak

- > Kuantitatiboa
- > Kualitatiboa

2 Ebaluazio Espezifikoak

- > Genero-inpaktuak
- > Berdintasun-klausulak

- > **Ebaluazio kuantitatiboa:** Legearen betetze-mailaren jarraipena 2010 eta 2015 aldietan zehar. Metodologia eta informazioa biltzeko teknikak lehenengo bosturtekoaren ebaluazioaren antzekoak dira, eta 2005, 2008 eta 2010 urteetan egindako ebaluazioei jarraipena ematea ahalbidetu du horrek, datuen konparagarritasunari eutsiz. EAEko Eusko Jaurlaritzako, Aldundietako eta Udaletako departamenduetako informazioa bildu da ebaluazio-aplikazioaren, telefonoaren eta buletinen berrikuspenaren bitartez.
- > **Ebaluazio kualitatiboa:** Parte-hartzean eta egiaztatze sozialean oinarritu da. Emakundek beharrezkotzat jo zuen Legearen garapenaren eta ezarpenaren arduradunak diren administrazio publikoen balorazioak osatzea legearen aplikazioaren eragina jasotzen duten pertsonen, gizataldeen eta erakunde publiko zein pribatuen balorazioekin; horrela, legearen garapenari eta aplikazioari buruzko hobekuntzarako iritzia eta ekarpenak dibertsifikatu eta aberastuko dira.
- > **Inpaktuen ebaluazioa:** EAEn araudia egiterakoan generoaren araberako eragina aurretiaz ebaluatzeko prozesuen jarraipena egin da.
- > **Klausulen ebaluazioa:** Euskal administrazio publikoen kontratu eta diru-laguntzetan berdintasun-klausulak aplikatzeari buruzko ebaluazio espezifikoak egin da.

2. Legea azterketapean: Legearen ebaluazioaren 10 urteak
> metodologia

1 <http://www.emakunde.euskadi.eus/politika-publikoak/-/informazioa/politika-ebaluazioak/#sthash.858gK3SZ.dpuf>
<http://www.emakunde.euskadi.eus/politicas-publicas/-/informacion/evaluaciones-politicas/#sthash.k3hobLeo.dpuf>

Erabilitako metodologia

> Aplikatutako teknika parte-hartzaileak:

- Elkarriketak sakonean
- Eztabaida-taldeak
- Inkestak (ad hoc eta elektronikoak)
- Egiaztatze sozialeko tailerrak eta egiaztatze teknikoko tailerrak
- Delphy
- Aurkezpen jardunaldia + deliberazio-foroa guneen arabera

> Dokumentuen berrikuspena eta web-ak:

- 223 Agintaritza-aldizkari berrikusita (80 aukeraketa-prozesu, 438 diru-laguntza eta kontratazio, 20 sari)
- 12 web orrialde aztertuta
- Genero-inpaktuari buruzko 175 txosten aztertuta (Eusko Jaurlaritzako 150 espediente eta Foru-Aldundietako 25 espediente)
- 105 berdintasun-klausula aztertuta (Diru-laguntza publikoko 50 deialdi, 55 kontratu publikoen agiri)
- Europa, estatu, autonomia, foru eta toki-mailako planen eta legedien berrikuspena
- Txosten eta ikerlanen berrikuspena (Zifren txostenak, Ebaluazioak eta Jarduera-txostenak, Gidak, protokoloak eta beste laguntza-material batzuk)

Ebaluazioa
aberastu duten
hainbat teknika
parte-hartzaile
aplikatu dira

2. Legea azterketapean: Legearen ebaluazioaren 10
urteak
> metodologia

> Ebaluazioan parte hartu du 400 Eragiletik gorak

- 150 ikuspuntu ezberdin: 96 pertsona kualifikaturen iritziak eta eremu publiko zein pribatuko 57 antolakunde
- Eusko Jaurlaritzako departamenduen, erakunde autonomoen eta erakunde publikoen parte-hartzea
- 3 Foru Aldundiren parte-hartzea
- 251 udalen parte-hartzea
 - 70 VI Berdintasun Planaren jarraipen-sistemaren bitartez
 - 181 galdetegiaren bitartez (138 banakako erantzun-43 udal-taldearen bitartez)
- Inpaktuak: 19 elkarriketa
- Klausulak: 75 pertsona inkestatuta eta 13 elkarriketa sakonean

Arduradun politikoak

Eusko Legebiltzarra: Giza Eskubide eta

Unibertsitatea

Aholku Batzordea Hezitzaileak

Berdintasun teknikariak

Aholkularitza homologatuak

Emakumeen eta feministen elkarteak

Elkarte mistoak

Hirugarren sektoreko elkarteak

Ermakume migratuen elkarteak

Gizontasun berriei buruzko gizonen elkarteak

Antolatu gabeko gizarte zibila

Gizarte langileak

Komunikabideak

Sindikatuak

Enpresa-antolakundeak

2. Legea azterketapean: Legearen ebaluazioaren 10 urteak
> metodologia

400 eragiletik gorak hartu du parte ebaluazioan

3.- Ebaluazioetan lortutako emaitzak

Berdintasunerako Legearen ezarpenak eta egidako aurretiko lanak berdintasun kontuetan aurrerapausu esanguratsuak lortu ahal izatea ekarri dute, ezberdintasun adierazgarriek eta, batik bat, egiturazkoek indarrean darraite. Ondoren, bilakaera hori erakusten duten datu estatistiko, iritzi, gogoeta eta legearen agindu batzuk aurkezten dira.

[1] Berdintasun planak

legea | artikulua

“Legealdi bakoitzean, Eusko Jaurlaritzak plan orokorra onetsi behar du, eta garatzeari dagokionez, Jaurlaritzaren sail bakoitzak **bere planak edo jarduketa-programak egingo ditu**”
(15. art)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

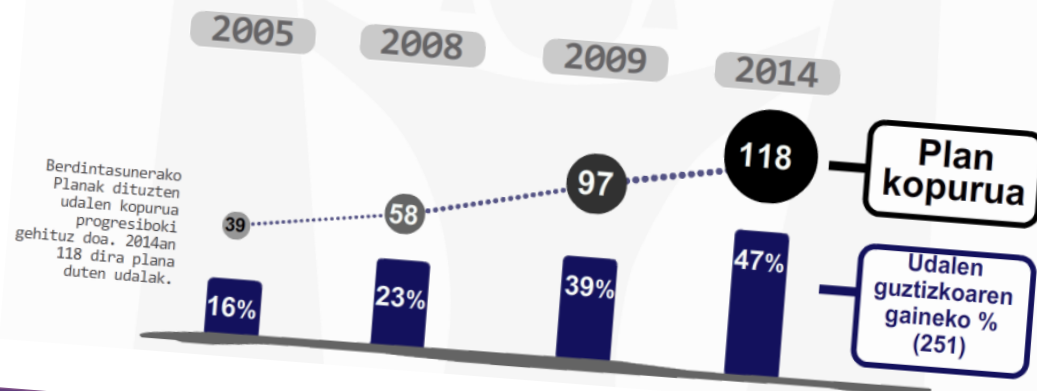
IRITZIAK ETA GOGOETAK

Berdintasun Planak euskal Administrazio Publikoetan Berdintasunaren VI. Planaren garapenari dagokionez (X Legealdia)

Eusko Jaurlaritzako Departamenduak	10
Foru Aldundiak	3
Udalak	118
Biztanleak	83%

Berdintasun Planen bilakaera-Udalak.

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

iritzia | parte-hartzaileak

“Si hacemos un análisis cuantitativo de la Ley, efectivamente ha impactado porque ha aumentado el número de planes, pero creo que tenemos que pasar a la fase de evaluar cualitativamente qué pasa con estos planes. (...) el instrumento se está convirtiendo en un fin”.
 Técnica de Igualdad Diputación Foral

“La obligatoriedad de hacer planes de igualdad es, en sí, una fortaleza. Se establecen procedimientos de aprobación, en donde se visualiza el compromiso municipal, de modo que está en la agenda de todo el mundo”.
 Técnica de Igualdad municipal

“La igualdad ha entrado en las instituciones públicas, pero no ha ocupado la centralidad de las políticas públicas.”
 Cargo Político

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[2] Berdintasun unitateak

legea | artikulua

“Autonomia Administrazioako departamendu guztiek eta haren Erakunde Autonomoek, eta baita Foru- eta toki-administrazioek ere, berdintasun-unitatea izango dute gutxienez. Unitateak posizio organiko eta harreman funtzional egokia izan behar dute, bai eta beren helburuak bete ahal izateko aurrekontu-zuzkidura nahikoa ere”

(10. eta 11. art)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Berdintasun-unitateak Administrazioan

- Administrazio orokorra**
- Departamendu guztiek berdintasun-unitatea eta langileak dituzte.
 - 4 EEAA-ek unitatea dute ere (garapenerako lankidetzaren euskal agentzia, Lanbide, Osakidetza eta Osalan) beste 2 osatze-prozesuan daude eta 4 egiteke daude
 - Emakundek 35 langile ditu (16 berdintasuneko langile teknikoak)
- Foru Administrazioa**
- 3 Foru Aldundiek berdintasun unitateak dituzte. Arabak langileak mantendu ditu. Bizkaia (+1) eta Gipuzkoak (+3) gehitu dituzte
- Tokiko Administrazioa**
- Berdintasun unitateak dituzten udalen gehikuntza (langileak partekatzen dituzten udaletan batik bat), bertan lanean diharduten profesionalen kopurua murrizten den arren.

Berdintasun Unitate eta euskal Administrazio Publikoaren langileen bilakaera (X. Legealdia)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

iritzia | parte-hartzaileak

“Hablamos de mucha temporalidad, de jornadas reducidas, de que se comparte el trabajo con otras materias...lo cual no favorece una buena posición por parte de las unidades de igualdad dentro de las organizaciones”.

Técnica de Igualdad Municipal

“Las unidades han sido clave para impulsar la igualdad dentro de la administración, y es gracias al capital humano que han sido tan potentes”.

Cargo político de Emakunde

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[3] Prestakuntza

legea | artikulua

“Euskal herri-administrazioek neurri egokiak hartu behar dituzte **beren langileei emakumeen eta gizonen berdintasunaren arloan oinarritzko prestakuntza mailakatu eta iraunkorra eskaintzeko.**”

(17. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

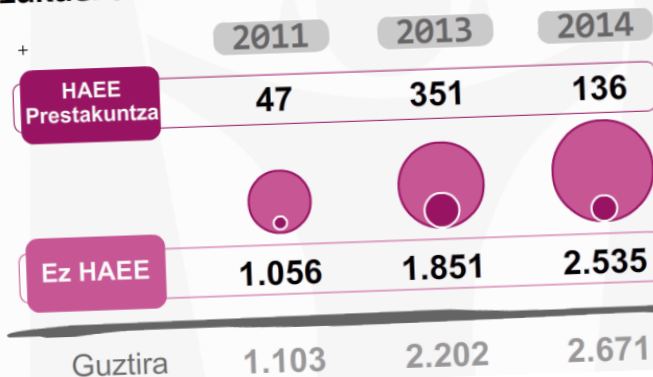
- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > **prestakuntza**
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

EAEko administrazioetako prestakuntzaren bilakaera.

2014. urtean 2.671 pertsona prestatu dira berdintasun gaian, hauetako %75a emakumeak izan dira eta beste %25a, gizonak.

“La formación depende de la voluntad de quien se quiera formar, no hay ninguna directriz de la dirección”.

Técnica del Gobierno Vasco

“Es fundamental el artículo que recoge la formación y la experiencia. Visto en otros contextos (Europa), es impresionante la diferencia entre las AAPP que tienen personal formado y las que no”.

Técnica de Igualdad municipal

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[4] Hizkuntzaren erabilera

legea | artikulua

“Euskal herri-agintek
hizkuntzaren erabilera ez sexista
egin behar dute”
(18.4. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

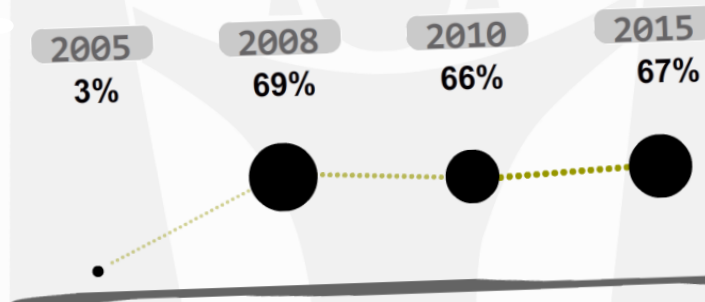
- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

EAEko agintaritza-aldizkarietan hizkuntza sexistarik ez erabiltzearen bilakaera

iritzia | parte-hartzaileak

“Modificando el lenguaje, si no hay detrás una capacitación, un trabajo de concienciación, el avance hacia la igualdad es muy limitado”

Técnica de Emakunde

“Me parece fundamental lo del uso no sexista del lenguaje, porque el lenguaje es lo que nos configura. Es absolutamente determinante en la dignidad humana”

Jurista

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[5] Inpaktuaren ebaluazio-klausulak

legea | artikulua

“Arauak garatu eta aplikatzerakoan, euskal herri-administrazioek izango dute kontuan emakumeen eta gizonen berdintasuna, eta horretarako inpaktua generoaren arabera ebaluatu beharko dute eta berdintasunerako neurriak gehitu beharko dira”

(18-21 artikulua)

“Euskal herri-administrazioek berdintasun-klausulak sartuko dituzte diru-laguntza eta kontratuetan, eta onarpen, balorazio eta esleipen irizpideak kontuan izango dira”

(20. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

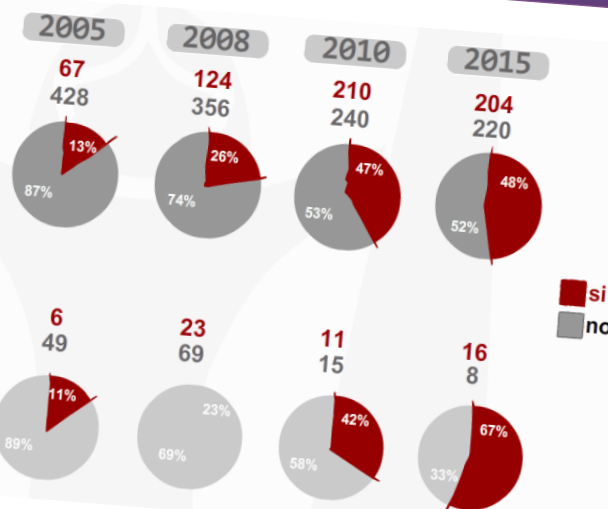
Erkidego administrazioak sortutako eta Emakundek tramitatutako genero inpaktuaren ebaluazio-espediente kopuruaren bilakaera.

2005	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
1	100	179	120	128	149	154	68	85

Foru- eta Herri-administrazioek sortutako genero inpaktuaren txosten kopuruaren bilakaera.

	2010	2011	2012	2013	2014
Foru Aldundiak	13	18	20	41	168
Udalak	2	5	5	1	5

Diru-laguntzetan berdintasunerako irizpideak sartzearen bilakaera.

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

iritzia | parte-hartzaileak

“En términos de eficacia, creo que las evaluaciones de impacto están tendiendo a incluir cada vez más medidas de igualdad en la normativa, pero no estamos consiguiendo hoy por hoy que toda esa normativa se elabore de una manera totalmente igualitaria”.

Personal Técnico de Emakunde

“Cabe ahora focalizar las nuevas acciones y medidas en el fortalecimiento del contenido y los objetivos de las cláusulas y sobre todo, en la aplicación de medidas de seguimiento y evaluación de las mismas”.

Estudio de seguimiento y evaluación sobre la aplicación de cláusulas de igualdad en contratos y subvenciones de las administraciones públicas vascas. Enred Consultoría

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[6] Parte-hartzea

legea | artikulua

“Eusko Legebiltzarrak eta Batzar Nagusiek aurkezten dituzten
hautagai-zerrendetan, %50, gutxienez, emakumeak izango dira”
(laugarren eta bostgarren azken xedapenak)

“**Jaurkitzen bi sexuek %40ko ordezkaritza izango dute, gutxienez**”
(hirugarren azken xedapena)

“**Euskal herri-administrazioek sustatu behar dute emakumeen eta gizonen presentzia orekatua izan dadila** profesionalen, enpresen, gizarte-ekonomiaren, sindikatuen, politikaren, kulturaren eta bestelako arloetako elkarte eta erakunde zuzendaritzako organoetan”
(24.1. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Emakumeen %

Erabaki organoetan emakumeek duten presentziaren bilakaera.

	2005-2008	2015
EUSKO LEGE BILTZARRA	53%	55%
EUSKO JAURLARITZA (Kontseilaritza)	46%	50%
BATZAR NAGUSIAK	41%	47%
FORU ALDUNDIAK	17%	39%
Zuzendaritza Nagusia	17%	33%
Foru Aldundiak	15%	54%
ALKATETZAK	15%	25%

Emakumeen %

Beste erabaki organoetan emakumeek duten presentziaren bilakaera.

	2005-2008	2015
SINDIKATUAK (Idazkaritza Nagusia + Batzorde Betearazlea)	35% (2008)	43%
PATRONALAK (Zuzendaritza + Zuzendaritza Batzordea)	8% (2008)	9%
FINANTZA-ERAKUNDEAK	17% (2010)	21%
Zuzendaritzak	0%	0%
Administrazio Kontseiluak	18%	23%
IBEX 35EAN KOTIZATZEN DITUZTEN ENPRESAK	7% (2010)	26%
Zuzendaritzak	0%	0%
Administrazio Kontseiluak	8%	26%

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

iritzia | parte-hartzaileak

“Azkeneko 15-20
 urtetan emakumeen
 parte hartzea ugaritu
 egin da, bai
 Administrazio publiko
 kargetan, bai kargu
 politikoetan, baita
 ere mugimendu

asoziatiboan ere”

Colectivo feminista autónomo

“Horrek (zerrendak
 kremallera) eman du ordezkari
 politiko emakume gehiago
 izatea, eta numerikoki nahiko
 egoera parekidera heltzea,
 baina horrek ez du esan nahi
 botere berdina daukagunik,
 protagonismo berdinak edo
 gaien banaketa ez dagoenik”.

Cargo político Gobierno Vasco

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[7] Kultura, kirola, komunikabideak

legea | artikulua

“Euskal herri-administrazioek, bakoitzak bere eskumen-eremuan, **emakumeek zein gizonek KULTURA- ETA KIROL-JARDUERA guztietan parte hartzeko aukera eta partaidetza orekatua** izan dezatela sustatu behar dute”
 (25 art.)

“HEDABIDEETAKO BATEK ERE ezin izango du adierazi (...) sexu batekoak edo bestekoak izateagatik, giza duintasun gutxiago edo gehiago dutela, ez eta objektu sexual soilak direla ere”
 (26. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Kultura

"...Bildumak osatzeko artelanak eskuratzeari dagokionez, parekotasuna ez da inola ere kontuan hartzen, desberdintasun diskriminatzailea iraunarazten duten keinu hutsak soilik egitera murriztuz.

Zentruetako programazioekin berdin gertatzen da, non begibistakoa baita emakumeen eza, bai taldeko erakusketetan bai banakakoetan, batik bat. Horrek ez gaitu lagatzen oraindik gizonei gordetzen zaien status profesionala erdiesten"

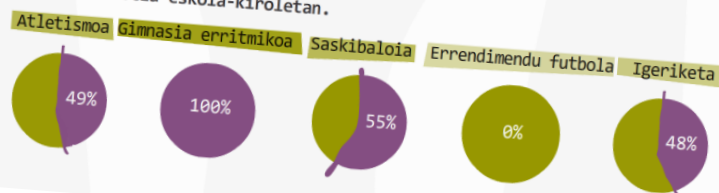
Lehendakariari eta Erakundeei Eskutitza: Gizonen eta emakumeen arteko berdintasunaren alde kultura eta artearen arloan" A Plataforma (2012)

Kirola

Eskola-kiroletan partaidetzaren bilakaera. (emakumeen %)

	2006	2008	2010	2015
Emakumeak	45%	48%	50%	40%
Guztira	1.404	1.505	1.473	2.434

Emakumeen partaidetza eskola-kiroletan.

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Hedabide

51 hedabide eta publizitate-agentzia...

Hausnarketa prozesuan parte hartu dute eta BEGIRArekin lan egin dute **"Euskadin komunikazio eta publizitate sexistarik ez egiteko Kodigo deontologiko eta autoerregulatzaile"** baten eraketan.

iritzia | parte-hartzaileak

"No estamos en igualdad de condiciones (...) solo hay que ver cuántas mujeres empiezan en la Facultad de Bellas Artes y cuántas luego están en el mercado o en Guggenheim, Berlín, etc. Las cifras son atroces". Agente cultural".
Agente cultural

"Los valores y mensajes que se transmiten a través de los medios de comunicación y publicidad son un elemento a tener en cuenta a la hora de luchar por la erradicación de estereotipos y roles sexistas".
Técnica del Gobierno Vasco-Área deporte

"10 urteetan baietz egin dugu aurrera. Baina oso maskulinoa da kirol mundua. Asko dago egiteko".
Técnica del Gobierno Vasco-Área deporte

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[8] Hezkuntza

legea | artikulua

“Hezkuntza-politika publikoek bultzatu beharreko **hezkuntza-ereduek, betiere, helburu hauek izan behar dituzte: sexuaren araberrako estereotipoak eta rola baztertuko dituen garapen integrala eskaintzea, bereizkeria-mota oro baztertzea, eta generoak behartu gabeko orientazio akademiko eta profesionala bermatzea**”

(28. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > ~~hezkuntza~~
- > lana
- > indarkeria

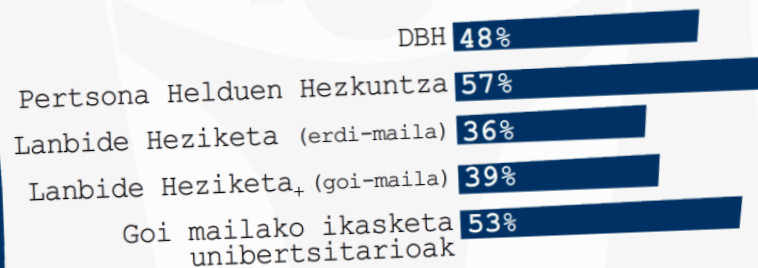
ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Maila

Irakaskuntza arautuaren ikasleak mailaren arabera. (emakumeen %) (2013-2014)

Graduak

%80a baino gehiagoko graduak...

Emakume matrikulatuak

1.- Haur hezkuntza	88%
2.- Hizkuntza modernoak eta kudeaketa	87%
3.- Erizaintza	83%
4.- Itzulpengintza eta interpretazioa	82%
5.- Pedagogia	81%

Gizon matrikulatuak

1.- Industria elektronikako ingeniarietza	93%
2.- Itsasketa	92%
3.- Prozesu eta Produktu Berrikuntza Ingeniaritza	92%
4.- Industria elektronikaren eta automatikaren ingeniarietza	87%
5.- Telekomunikazio teknologiararen ingeniarietza	86%

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > ~~hezkuntza~~
- > lana
- > indarkeria

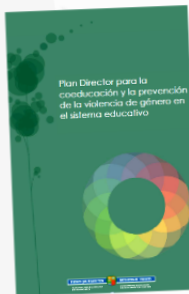
ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Hezkidetza

Hezkidetza plana

Hezkuntza sailak Hezkuntza-sisteman hezkidetza eta genero-indakeriaren prebentzioa lantzeko Gida Plana onartu zuen 2013-2014 eta 2015-2016 denboraldietarako, beste urte baterako luzatu dena.

- 196 zentruk (148 publikoak/48 itunpekoak) garatu dute eta euren proiektuak aplikatzen dituzte Hezkuntza-sisteman hezkidetza eta genero-indakeriaren prebentzioa gaitan.
- 10 zentruk (7 publiko/3 itunpeko) hezkidetza integraleko proiektuak sortu eta garatu dituzte.

iritzia | parte-hartzaileak

“Inaudito que no haya ninguna asignatura sobre estos temas en carreras como comunicación audiovisual, periodismo, educación, sociología, ciencia política, que son carreras que crean discurso, que reproducen valores y roles”

Asociación mixta

“Hezkidetza plana, plan bezala oso interesgarria da. Baina paperaren eta praktikaren artean abismo bat dago.”

Representante sindical

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > ~~hezkuntza~~
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[9] Lana

legea | artikulua

“Euskal herri-administrazioek
 (...) emakumeen eta gizonen
 aukera- eta tratu-berdintasuna
 erreal eta benetako izateko
 behar diren baldintzak sustatu
 behar dituzte,
 hala norbere konturako zein
 inoren konturako lana lortzean,
 nola lan-, prestakuntza-,
 sustapen-, ordainketa eta
 kontratuen amaiera-baldintzetan”
 (36. art.)

“Euskal herri-administrazioek
 etxeko lanen balio
 ekonomikoaren balioa kontuan
 izango dute eta gizonen
 etxeko lanetan
 barne-erantzukizunak
 har ditzatela sustatuko dute”
 (34-35. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpartatuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Emakumeak eta enplegua

Emakumeak dira

Kontratu barik lan egiten duten pertsonetatik... **85%**

EAEko biztanleria okupatuta lanaldi partziala dituztenetatik... **78%**

Biztanleria osotik soldatapekoak ez direnetatik **35,6%**

Seme-alaben zaintzarako eszedentzia eskatzen dituzten pertsonetatik **93%**

Etxeko-lanetara egunero denbora gehiago eskaintzen dituztenak (ordu kopurua) **+3,1 ordu**

iritzia | parte-hartzaileak

“Las instituciones deben empezar a decirle al mercado que debe contribuir al bienestar social”.

Dirigente politico

“La corresponsabilidad es un valor económico. Si las mujeres no nos dedicáramos a los cuidados, a tener hijas e hijos, esto se cae”.

Representante sindical

“A pesar de que a día de hoy hay un mayor número de mujeres dentro del mundo laboral, ha habido un descenso de la tasa de la actividad, y un empeoramiento de las condiciones de contratación”.

Asociación de mujeres-Comisión Consultiva

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

[10] Indarkeria

legea | artikulua

Euskal herri-administrazioek:

“Emakumeen aurkako indarkeria kontuetan **ikerketa, sentsibilizazioa eta prestakuntza eta baita baliabideen eta programen ebaluazioa ere sustatu behar dute**”

“Beharrezko neurriak jarri behar dituzte **biktimei laguntza juridikoa**, psikologikoa, harrera-baliabideak eta larrialdietarako zerbitzuak, prestazio ekonomikoak, etxebizitza, lan aukerak eta hezkuntza emateko”

“Erakunde arteko **lankidetzak-akordioak sustatuko** dituzte erantzuna koordinatua eta eraginkorra izan dadin”

(50-62. art.)

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > **indarkeria**

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

Biktimizazio kopuruaren bilakaera.

2003	2005	2007	2009	2011	2013	2015
2.896	3.814	4.447	4.560	4.858	4.983	5.097

Biktimizazioak, emakumeen aurkako indarkeria motaren arabera. Guztira: 5.097

Bikotekidea/
Bikotekide
ohia
76%

Familia
barukoa
19%

Sexu-
askatasuna
5%

iritzia | parte-hartzaileak

“Las asistentes sociales, las trabajadoras sociales y la Ertzaintza están bastante formadas en género (...) Llegan al juzgado y ahí es cuando el palo es abismal porque ahí entra el tema de los derechos del agresor que es lo primero que les dicen”.

Agente relacionado con el trabajo en violencia

“En estas ocasiones (acceso a ayudas económicas, vivienda...) es necesaria la denuncia judicial, que en algunos casos hay mujeres que por miedo, incluso por pena, no la interponen, de forma que quedan al margen de estos recursos.”

Agente relacionado con el trabajo en violencia

“Actualmente los recursos residenciales y de acogida son insuficientes, no se ha alcanzado el número de centros, de calidad y de plazas necesario.”

Personal que interviene ante casos de violencia

3. Ebaluazioetan lortutako emaitzak

- > berdintasun planak
- > berdintasun unitateak
- > prestakuntza
- > hizkuntzaren erabilera
- > inpaktuaren ebaluazioa-klausulak
- > parte-hartzea
- > kultura, kirola, komunikabideak
- > hezkuntza
- > lana
- > indarkeria

ERREFERENTZIA-ARTIKULUA

BILAKAERA-DATUAK

IRITZIAK ETA GOGOETAK

4.- Ondorio gisa

Agenda politikoaren konpromisoak...

Bukatzeko, Eusko Jaurlaritzarekin eta 3 Foru Aldundiekin hitzartutako konpromisoak¹ kontuan hartu nahi ditugu, datorren bosturtekoan berdintasun-politikei agenda politikoan lehentasuna emateko:

- Berdintasun-politikei zuzendutako aurrekontua **handitzea**,
- Horien zeharkakotasuna **indartzea**,
- Berdintasunaren arloan diharduten langile kopurua **gehitzea**,
- Hezkuntza-sisteman hezkidetzaz eta genero-indarkeriaren prebentzioa lantzeko Gida Planaren hedapenarekin **aurrera jarraitzea**,
- Enpresetan berdintasun-planak indartzeko baliabideak **permatzea**,
- Emakumeen aurkako indarkeriari **aurrea hartzea**, ahalduntze eta balio aldaketa programak bultzatuz,
- Emakumeen aurkako indarkeriaren biktimen harreta **permatzea**,
- Egungo eredu ekonomikoari eta garapen iraunkorrean duen eraginari buruzko eztabaida publikoa **sustatzea**, pertsona guztien eskubideen gozamena berma dezan, beste konpromiso batzuen artean.

4. Ondorio gisa
 > ...Agenda politikoaren konpromisoak...
 > ...eta etorkizunerako erronkak

1. http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/documentacion_ipp/es_def/adjuntos/acuerdo_21_07_2016_comision_interinstitucional_cas.pdf
http://www.emakunde.euskadi.eus/contenidos/informacion/documentacion_ipp/eu_def/adjuntos/acuerdo_21_07_2016_comision_interinstitucional_eus.pdf

...eta etorkizunerako erronkak

Berdintasunerako Legearen 10 urte horien ondoren, ikusi ditugun aurrerapauso ukaezinei esker, erakundeek eta mugimendu feministak sortutakoak, gizartea harro egon daiteke berriz ere.

Alde batetik, Legearen ondorio izan diren emaitzengatik. Bestalde, dagoen izaera kritikoagatik, emaitza horiekin konforme ez dagoena, eta gehiago, askoz gehiago eskatzen duena.

Gure erkidegoa erreferentzia eta jarraitu beharreko eredua izateko oinarriak ezarri dituzte Berdintasunerako Legearen 10 urte horiek.

Alabaina, aurre egin behar diogun erronkak pertsona guztien duintasunak agintzen duen mailako ahalegin politikoa eta herritarra eskatzen du.

Eta ahalegin horrek borondate politikoa eta konpromiso pertsonala eskatzen du, itun sozial eta politikoan oinarritutako herrialde-estrategiaren alde egingo duena, berdintasunaren aldeko borroka gure erkidegoaren erronka izan dadin datozen urteetan edo legeladietan ez ezik, baita hurrengo mendeetan ere

Eskerrik asko

Izaskun Landaia Larizgoitia

Emakundeko Zuzendaria

4. Ondorio gisa

- > ...Agenda politikoaren konpromisoak...
- > ...eta etorkizunerako erronkak

Aurre egin behar diogun erronkak pertsona guztien duintasunak agintzen duen mailako ahalegin politikoa eta herritarra eskatzen du